

کیفیت حسابرسی؛

زیرساخت متناسب

حسین شهبازی رز

حسابدار رسمی و عضو کارگروه کنترل کیفیت جامعه حسابداران رسمی ایران

سابلانس

از فرصتی که برای گفتگو به ما دادید تشکر می‌کنیم. ابتدا بگویید چه اشخاص و ارگانی در وضعیت و شرایط کیفیت حسابرسی در ایران نقش دارند؟

شهبازی رز

به صورت رسمی می‌توان از سازمان حسابرسی، جامعه حسابداران رسمی و سازمان بورس و اوراق بهادار نام برد ولی نقش اشخاص تاثیرگذار این حرفه نیز مهم بوده است؛ هرچند که اعتقاد دارم از اعتبار و ظرفیت این اشخاص که نماد تعهد، صداقت، استقلال و مهارت هستند استفاده نشده است. به نظرم رهایی از این اشخاص در همه رده‌های حرفه‌ای قابل مشاهده است، از طرفی حسابرسان مستقل با پراکندگی و عدم یکپارچگی مواجه هستند؛ هم‌افزایی نداشته و از قابلیت‌های موجود استفاده موثری نکرده‌اند.

سابلانس

آیا کیفیت حسابرسی در ایران در حد انتظار ارتقا پیدا کرده است؟

مثال، داشتن سازمان کار مناسب، دفتر آبرومند، وجود تعداد بالای شرکا و مدیران حرفه‌ای، سیستم‌های اطلاعاتی موثر، به‌کارگیری نرم‌افزارهای حرفه‌ای در ارزیابی‌های کنترل کیفیت از وزن بالایی برخوردار نبوده و تمایز خاصی ایجاد نمی‌کند و به‌همین دلیل، ما دهها موسسه کوچک و بزرگ را در یک سطح و طبقه مشاهده می‌کنیم. به‌نظر من موسسه‌های بزرگ چندصد نفره با موسسه‌های کوچک قابل مقایسه نیستند و این نوع موسسه‌ها اصول و ضوابط حرفه را بهتر می‌توانند رعایت کنند.

سازمان

پیش‌نویس‌های استانداردهای بین‌المللی مدیریت کیفیت جدید، چه تغییرات مهمی با خود دارند؟

شهبازی رز

ارایه استاندارد جدید و دقیق‌تر کردن آن، نشان از اهمیتی است که استانداردهاگذار برای آن قایل است؛ ضمن این‌که الزام موسسه‌های حسابرسی به طراحی، استقرار و اجرای سیستم اطلاعاتی و تقویت ارتباطات و ارزیابی ریسک، موضوعهای مهمی هستند که در استانداردهای جدید پیش‌بینی شده است.

سازمان

تغییر استانداردهای کیفیت و تغییر رویکرد استانداردها به کیفیت تا چه اندازه عاملی ضروری برای بهبود کیفیت حسابرسی در ایران است؟

شهبازی رز

به‌نظر من این تغییر نمی‌تواند عامل مهمی برای بهبود کیفیت در

شهبازی رز

به‌نظر من هر آنچه که انجام شده بخشی از تعهدها و وظایف اصلی بوده و انتظارات را برآورده نکرده است. در هر حال، شرایط خاص کشور و عدم شفافیت حوزه‌های مختلف آن، فعالیت حساب‌برسان مستقل را دشوار کرده است. بهبود کیفیت حسابرسی زمانی اتفاق می‌افتد که ساختارهای اصلی بهبود پیدا کنند. ما رتبه خوبی از نظر شفافیت در سطح بین‌المللی نداریم، لذا انتظار بالایی از کیفیت حسابرسی نمی‌توان داشت.

سازمان

الزامهای استانداردهای حسابرسی موجود تا چه اندازه پاسخگوی نیازها و انتظارات ذینفعان حسابرسی در ایران بوده است؟

شهبازی رز

به‌طور کلی الزامهای استانداردهای حسابرسی مخصوصاً مدیریت کیفیت هرچند مترقی هستند، ولی نمی‌توانند به‌طور کامل شرایط جامعه ما را پوشش دهند. تدوین و به‌روزرسانی این استانداردها و همچنین **متناسب‌سازی (customization)** آنها با توجه به شرایط کشور، یک بحث و چگونگی رعایت و انطباق فعالیت حساب‌برسان مستقل یک بحث دیگر است. استانداردهای بین‌المللی حسابرسی در بستر یک جامعه اقتصادی مترقی و پیشرفته که همه عناصر نقش خود را به‌خوبی ایفا می‌کنند، شکل می‌گیرد که همان‌گونه که ذکر شد، خیلی در جامعه ما مصداق ندارد. ضمن این‌که استقرار و رعایت این ضوابط با اندازه و ساختار فعلی بخش قابل ملاحظه‌ای از موسسه‌های حسابرسی، همخوانی ندارد؛ هرچند که رویکرد استانداردهای جدید این است که موسسه‌ها بدون توجه به اندازه، این استانداردها را رعایت کنند (Scalability).

لذا مشاهده می‌شود اعتبار حرفه حسابرسی در خطر است و هم‌اکنون نیز آسیب زیادی به حرفه وارد شده است و با گسترده کردن ساختارهای نظارتی به جایی نمی‌رسیم. باید به‌دنبال تغییرات ساختاری و تشکیل موسسه‌هایی باشیم که بتوانند حداقل‌های این استانداردها را رعایت کنند.

درصد قابل ملاحظه‌ای از موسسه‌های ما، قدرت سرمایه‌گذاری برای استقرار و رعایت این استانداردها را ندارند و الزامهای کنترلی فعلی نیز به‌هیچ‌عنوان بین موسسه‌ها تمایز ایجاد نمی‌کند. به‌طور

استقرار و اجرای استانداردهای

کنترل کیفیت

نیاز به زیرساخت‌هایی دارد که

موسسه‌های انگشت‌شماری قادر

به پیاده‌سازی آن هستند

ایران باشد، مگر این که الزام به رعایت آن پررنگ باشد. کیفیت حسابرسی به اشخاص، فرهنگ، شخصیت و تا حدودی نام تجاری موسسه‌ها مربوط است.

سازمان

ویژگیها و شایستگیهای مهم بازبینی‌کننده کیفیت کار حسابرسی چیست؟

شهبازی رز

تجربه، دانش، بی طرفی، مهارت و شناخت از صنایع و محیط کسب‌وکار از ویژگیهای بازبینی‌کننده کیفیت است.

سازمان

بازبینی‌کننده کیفیت را چه کسی تعیین می‌کند و اختیارات او چیست؟

شهبازی رز

ارکان موسسه، بازبینی‌کننده کیفیت واجد شرایط را طبق سیاستها و الزامهایی تعیین می‌کند و در این انتصاب باید معیارهای لازم تعیین و اختیارات کافی برای انجام بررسیها پیش‌بینی شود و او به‌نظر فرد بی طرفی باشد. طبیعی است که هر شخصی نمی‌تواند این مسئولیت را بپذیرد؛ ضمن این که باید عملکرد بررسی‌کننده نیز مورد ارزیابی قرار گرفته و به تهدیدهایی که مانع انجام وظایف او است، توجه شود.

سازمان

به نظر شما به‌کارگیری استاندارد جدید مدیریت کیفیت در ایران با چالش روبرو می‌شود؟

شهبازی رز

همان‌گونه که عنوان شد، استقرار و اجرای استانداردها نیاز به زیرساختهایی دارد که موسسه‌های انگشت‌شماری هستند که می‌توانند به معنای واقعی آن‌را پیاده کنند.

سازمان

در استاندارد مدیریت کیفیت جدید بر ارتباطات دوطرفه در موسسه حسابرسی تاکید شده است و تمامی کارکنان نسبت به جریان اطلاعات و تبادل اطلاعات مسئولیت دارند. ارتباطات دوطرفه در موسسه حسابرسی تا چه اندازه بر کیفیت کار اثر دارد؟

شهبازی رز

سیستم اطلاعات و ارتباطات یکی از اجزای مهم کنترل‌های داخلی است و استانداردهای جدید به سیاستها و رویه‌هایی اشاره دارد

که با چارچوب یکپارچه کوزو (COSO) همخوانی دارد. استقرار این سیستم، ارتباطات درون‌سازمانی و برون‌سازمانی را تسهیل خواهد کرد و پشتیبانی‌کننده سیستم مدیریت کیفیت موسسه بوده و اطلاعات قابل‌اتکایی را برای ذینفعان فراهم می‌کند. براساس استاندارد جدید موسسه الزام دارد با ایجاد فرهنگ سازمانی، مسئولیت کارکنان را درخصوص تبادل اطلاعات تقویت و تاکید کند. در هر حال، هر موسسه باید اطلاعاتی برای ارتقای پاسخگویی، ارتباطات موثر و مستندسازی قابل‌اتکایی برای مدیران، کارکنان، جامعه حرفه‌ای و اشخاصی که به‌موجب قانون به آنها پاسخگو هستند، فراهم کند.

سازمان

آیا موسسه‌ها با اندازه مختلف و نوع قراردادهای مختلف از سیستم مدیریت کیفیت یکسانی پیروی می‌کنند؟

شهبازی رز

به‌طور مشخص برقراری سیستم کنترل کیفیت مورد انتظار در تمامی موسسه‌های حسابرسی امکان‌پذیر نیست؛ چون حسابرسان مستقل رویکردهای متفاوتی دارند و در شرایط متفاوتی فعالیت می‌کنند. با این وضعیت رعایت همه ابعاد استانداردهای کنترل کیفیت فارغ از اندازه، دولتی یا خصوصی بودن و سایر متغیرهای تاثیرگذار با چالشهای زیادی روبه‌رو است. بنابراین، حتی موسسه‌های بزرگ در شرایط فعلی کشور در تطبیق خود با این شرایط با مشکلات جدی روبه‌رو هستند. من برداشتم را از کیفیت حسابرسی به این شکل خلاصه می‌کنم: کیفیت یعنی رفتار حرفه‌ای و مراقبت مستمر از مولفه‌های کلیدی آن، صیانت از اعتبار حرفه، مرجع‌بودن از نظر دانش حسابداری، حسابرسی، قوانین مربوط، صاحب‌نظر در حوزه حاکمیت شرکتی، مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی البته. پیاده‌سازی فرایندهای ارزیابی ریسک، نظارت درون‌سازمانی، استقرار سیستمهای اطلاعات و ارتباطات، تجهیز منابع انسانی، رعایت ملاحظات مربوط به پذیرش و ادامه کارهای حسابرسی و موضوع راهبری و مدیریت موسسه به‌نحوی که الزامهای استانداردهای کنترل کیفیت را رعایت کنند برای هر موسسه‌ای امکان‌پذیر نیست.

سازمان

از حضور شما در این گفتگو قدردانی می‌کنیم.